

Instruks vedrørende: Sansning, sensualitet og seksualitet hos mennesker med demenssygdom	
Målgruppe	Plejepersonalet i Ældre og Omsorg
Formål	Afklaring af borgernes behov i forhold til sansning, sensualitet og seksualitet
Mål	<p>Sikre at borgernes grundlæggende behov for nære relationer, kontakt, varme, berøring, sansning, intimitet og seksualitet bliver tilgodeset.</p> <p>At plejepersonalet er i stand til at iværksætte den nødvendige hjælp med mindst mulig indgriben.</p> <p>At plejepersonalet reflekterer over borgerens adfærd og signaler der kan relateres til manglende stimulation af sanser, blandt andet hudsult.</p> <p>At forebygge konflikter, der relaterer sig til borgerens seksualitet.</p> <p>At støtte, informere og vejlede borgeren til selv at praktisere sin seksualitet.</p> <p>At hjælp og vejledning sker diskret og med respekt for borgerens integritet og værdighed.</p> <p>At plejepersonaler er opmærksomme på pårørende, specielt ægtefæller i forhold til deres viden på området samt ønsker og behov.</p> <p>At informere om muligheder for at være private i plejeboligen</p> <p>At plejepersonale ved hvad de skal, kan og ikke må i forhold til borgerens seksualitet.</p>
WHO definition på seksualitet:	<p>Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed. Den er et basalt behov og et aspekt af det at være menneske, som ikke adskilles fra andre aspekter i livet.</p> <p>Seksualitet er ikke synonym med samleje. Det handler ikke om, hvorvidt vi har orgasme eller ej, og endelig er det ikke summen af vores erotiske liv. Dette kan være en del af vor seksualitet men behøver ikke at være det.</p> <p>Seksualitet er så meget mere. Det er, hvad der driver os til at søge efter kærlighed, varme og intimitet. Den bliver udtrykt i den måde, vi føler, bevæger os på, rører ved og bliver rørt ved.</p> <p>Det er ligeså meget dette at være sensuel, som at være seksuel. Seksualitet har indflydelse på vore tanker, følelser, handlinger og Sam handlinger, og derved på vor mentale og fysiske helse. Og da helse er en fundamental menneskeret, så må også seksuel helse være en basal menneskeret. (1)</p>

<p>Plejepersonalet opgaver</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Medvirke til at skabe et positivt miljø for henvendelser om seksualitet fx ved at udvise den nødvendige åbenhed • Genkende adfærd og sociale ændringer, som kan være tegn på borgerens uopfyldte behov for nære relationer, kontakt, varme, berøring, sansning, intimitet eller seksualitet • Tage udgangspunkt i mindst mulig indgriben. • Reagere på signaler der kan relatere sig til behov for sansning herunder hudsult, sensualitet eller seksualitet, ved at drøfte det og iværksætte pædagogiske tiltag fx: stimulation af huden med creme, wellness, massage af kroppen-hænder-fødder, hovedbundsmassage, dans, kram, obs. på berøring af kroppen, give borgeren mulighed for at røre ved sig selv, overveje brug af stimulations madras, kædedyne, frisk luft, pornoblade, film og indkøb af hjælpemidler • Oprette relevant tilstand, indsats og handlingsanvisning der sikrer opfølgning og evaluering af indsats. • Respekterer ret til privat liv, som er en af betingelserne for at have et kærligheds- og seksualliv evt. med skilt på døren "vil ikke forstyrres". • Overholde tavshedspligten • Inddrage pårørende efter borgeren ønske og etiske overvejelser
<p>Plejepersonalet må ikke</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afvise spørgsmål eller negligerer signaler om seksualitet • Overføre egne holdninger og normer omkring seksualitet på borgeren • Deltage aktivt i onani eller samleje • Må ikke være til stede i boligen under seksuel ydelse. • Inddrage pårørende uden tilladelse fra borgeren. Medmindre der foreligger personligt værgemål. Eller der tidligere er indgået aftaler vedr. varetagelse af personlige forhold, ex. Fremtidsfuldmagt. (7) • Kontakte en prostitueret, borgeren skal selv være i stand til at tage kontakt og lave en konkret aftale.
<p>Rådgivning på området</p>	<p>Kontakt demenskonsulent ved behov for vejledning. Nærmeste leder kan overveje behov for undervisning, supervision og støtte til personalet, ved demenskonsulent eller anden relevant fagperson Nærmeste leder og demenskonsulent kan vurdere behov for ekstern underviser.</p>
<p>Lovgrundlag Referencer Kilder</p>	<p>(1)T. Langfeldt & M. Porter (1986): Sexuality and family planning. Report of a consultation and research findings. WHO (2)Lov om social servise, "Vejledning om seksualitet - uanset handicap", vejledning nummer 36 af 28. februar 2001 (3)Fagbladet FOA. Materiale fra Maj-Britt Joost, demenskonsulent, sygeplejerske og ekstern konsulent på National Videnscenter for Demens (4)Ældres seksualitet og kærlighedsliv-tabuer, myter og viden: Ældreforum 2010(45) (5) Videnscenter på Ældreområdet, Tema: Ældre og seksualitet, november 2009</p>

	(6) Pjecer fra Sex og samfund: Husk seksualiteten og Dialog med pårørende om intimitet og seksualitet (7) Lov om fremtidsfuldmagter-retsinformation.dk Seksualitet hos mennesker med demens i ældreplejen, Sundhedsstyrelsen 2021
--	---